

ul. Chopina 14/70
20-023 Lublin, Polska
tel./fax: +48 81 743 68 05

Lublin, 17 lipca 2017 r.

Sygn.: IPP/TS+DRS-1/07/2017

**Szanowny Pan
Dr Andrzej Duda
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Prezydencie,

W imieniu Instytutu na rzecz Państwa Prawa zwracamy się do Pana Prezydenta w sprawie prowadzonych w parlamencie prac nad reformą wymiaru sprawiedliwości w Polsce. Niepokoi nas zarówno kierunek zmian zaproponowany w ustawie o Krajowej Radzie Sądownictwa i projekcie ustawy o Sądzie Najwyższym, jak i tryb ich wprowadzania. Ze względu na fundamentalne znaczenie proponowanych zmian dla konstytucyjnego systemu trójpodziału władz oczekujemy od Pana Prezydenta aktywnego zaangażowania w proces ich uchwalania.

W grudniu 2015 roku na zaproszenie Ministra Sprawiedliwości Instytut na rzecz Państwa Prawa wśród oczekiwanych reform wskazywał potrzebę doprowadzenia do pełnego uniezależnienia administracji sądowej od wpływów Ministra Sprawiedliwości, który jest równocześnie Prokuratorem Generalnym. Wskazywaliśmy na amerykańskie doświadczenia pokazujące, że możliwe jest takie rozwiązanie organizacyjne, które jest efektywne i nie narusza zasady trójpodziału władzy. Sygnalizowaliśmy również nasze wątpliwości wobec dotychczasowego modelu „oddania pełnej kontroli nad dostępem do zawodu sędziego jak i awansu zawodowego w ręce samorządu sędziowskiego”. W tym ostatnim punkcie widzieliśmy potrzebę odważnego działania i stabilnej wizji reformy. W przypadku rozpoczęcia reformy systemu wymiaru sprawiedliwości postulowaliśmy jednak „podjęcie szeroko zakrojonej dyskusji, brak pośpiechu i czerpanie z dobrych doświadczeń w innych państwach”. Na tym polu deklarowaliśmy naszą gotowość współpracy.

Po blisko dwóch latach zmian wdrażanych przez wyłoniony po wyborach 2015 roku rząd, obok postulatu odwagi i stabilnej wizji reformy, dodalibyśmy również konieczność zachowania pokory i szacunku wobec innych. Z przykrością musimy stwierdzić, że obu cnót nie możemy dostrzec w działaniach polskich polityków. Ufamy, że Pan Prezydent również zauważa te negatywne zjawiska i zdecyduje się na zawetowanie przyjętej niedawno ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. Ponadto wyrażamy nadzieję, że jak najszybciej ogłosi Pan

Prezydent, iż nie będzie popierał pisanych w pośpiechu ustaw poselskich o tak wielkim znaczeniu dla naszego porządku konstytucyjnego, jak ustawa o Sądzie Najwyższym. W przypadku projektu tej ostatniej ustawy mamy wrażenie, że Minister Sprawiedliwości będzie miał większy wpływ na skład Sądu Najwyższego niż Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. To może być trudne do pogodzenia z konstytucyjnymi prerogatywami Głowy Państwa. Być może wizja prezydenckiego weta ograniczy coraz większą arogancję władzy i pomoże w poszukiwaniu - z szacunkiem wobec innych - optymalnych rozwiązań systemowych. Doświadczenia inicjowanych (często z powodów politycznych) reform i obsady stanowisk w Trybunale Konstytucyjnym bardzo źle wróżą przyszłości reformy sądownictwa powszechnego i Sądu Najwyższego. Pan Prezydent może jeszcze zapobiec tej stopniowej destrukcji, wzmacniając zaufanie obywateli do instytucji państwa, w tym poddanego krytyce (często zasadnej) sądownictwa i Urzędu Prezydenta.

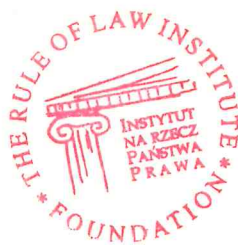
Instytut na rzecz Państwa Prawa, powołany do istnienia 15 lat temu przez polskich i amerykańskich prawników związanych z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim, podjął we wrześniu 2016 roku próbę dyskusji o niezależności i odpowiedzialności sędziowskiej. Wśród zgromadzonych 100 uczestników międzynarodowej konferencji „*The Rule of Law: Reconciling Independence and Accountability of the Judiciary*”, którzy reprezentowali Krajową Radę Sądownictwa, Ministerstwo Sprawiedliwości, sądy powszechne, Stowarzyszenie „Iustitia”, Ordo Iuris, Instytut Prawa i Społeczeństwa INPRIS, czy środowiska prawnicze z Polski i zagranicy panowało przekonanie, że system podziału władz i wzajemnej kontroli powinien być reformowany ostrożnie. Dodatkowo byliśmy zgodni, że obsadzanie stanowisk sędziowskich powinno być dokonywane bez pośpiechu z zapewnieniem transparentności procesu, czego nie można powiedzieć o wielu z dokonanych w ostatnich latach (zwłaszcza tych od 2015 roku) powołaniach na stanowiska sędziów polskiego Trybunału Konstytucyjnego.

Biorąc pod uwagę wskazane powyżej argumenty, wzywamy Pana Prezydenta do odważnego wykonywania swoich konstytucyjnych prerogatyw w sposób, który – przy wprowadzaniu niezbędnych reform wymiaru sprawiedliwości – ograniczy ryzyko podważenia fundamentów demokratycznego państwa prawnego w Polsce.

Z wyrazami szacunku

Tomasz Sieniow

Dr Tomasz Sieniow, LL.M.
Prezes Zarządu Fundacji

Delaine R Swenson

Prof. Delaine R. Swenson, JD
Przewodniczący Rady Fundacji

Do wiadomości:

Pan Marek Kuchciński, Marszałek Sejmu

Pan Stanisław Karczewski, Marszałek Senatu

Pani Beata Szydło, Prezes Rady Ministrów

Pani Prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego